

ВЛАДА НА РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА

Врз основа на член 16 став 1 алинеја 5 и став 3 од Законот за здравствената заштита („Службен весник на Република Македонија“ бр. 43/12, 145/12, 87/13, 164/13, 39/14, 43/14, 132/14, 188/14, 10/15, 61/15, 154/15, 192/15, 17/16, 37/16, 20/19 и „Службен весник на Република Северна Македонија“ бр. 101/19, 153/19 и 180/19), Владата на Република Северна Македонија, на седницата, одржана на 28 декември 2019 година донесе

ПРОГРАМА

ЗА ЗДРАВСТВЕНА ЗАШТИТА НА ЛИЦА СО БОЛЕСТИ НА ЗАВИСНОСТИ ВО РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА ЗА 2020 ГОДИНА

Употребата и злоупотребата на различни психоактивни супстанции, негативно се рефлектира на севкупното живеење и функционирање како на индивидуален, така и на професионален, семеен и социјален план, предизвикувајќи големи страдања и загуби.

Особено загрижувачко е постојаното намалување на просечната возраст на злоупотреба на психоактивни супстанции и возраста на започнување. Употребата на психоактивни супстанции помеѓу малолетните лица (лица под 18 годишна возраст) во Република Северна Македонија станува сериозен проблем и за кој е потребен сериозен пристап од сите засегнати страни како од професионалните здравствени работници така и од креаторите на политиките.

Консумацијата на алкохол денес не е само појава кај возрасните лица, туку и кај младите луѓе чиј број од ден на ден станува се поголем. Исто така, се поголем е бројот на консументи на алкохол и меѓу жените. Околу 85% од возрасните лица употребуваат алкохол, што е една од главните причини за повеќе болести или прерана смрт. Злоупотребата на алкохол е одговорна за околу 9% од вкупниот морбидитет во европскиот регион, зголемувајќи го ризикот за појава на хепатална цироза, одредени видови на карцином, хипертензија, инсулт и конгенитални малформации, како и појавата на семејни, работни и социјални проблеми, несреќи, напади, криминогено и кривично однесување, несакани повреди, сообраќајни несреќи, насилство, убиство и самоубиство и друго. Се проценува дека над 60.000 луѓе се алкохоличари, а 300.000 имаат проблеми со алкохолот и покажуваат знаци на алкохолна болест

Според Студијата за употреба на психоактивни супстанции помеѓу општата популација во Република Северна Македонија (Институт за јавно здравје 2017), највисоко ниво на консумирање на алкохол е пронајдено

во возрастната група 25-34 (76.9%), потоа следи возрастната група 15-24 со 74.7%. Најчесто користена нелегална дрога е канабисот и 8.2% од сите возрасти пријавиле дека земале од оваа дрога во одреден момент од нивниот живот. Стапките на преваленца на земање други видови на дроги во текот на животот се значително помали: екстази 1.6%, амфетамини 1.1%, хероин 1,1%, ЛСД 0.5% и кокаин 1.3%.

АНАЛИЗА НА МОМЕНТАЛНАТА СОСТОЈБА

Третманот на лицата зависни од алкохол актуелно е со доминантна психијатријска ориентација и се одвива пред се во болнички услови, во трите психијатриски болници во државата (Скопје, Демир Хисар и Негорци), а се врши болнички и дневно-болнички на повеќе од 400 лица.

Третманот на лицата зависни од дроги е расположливо во рамките на јавните и приватните здравствени установи во земјата.

Третманот на лекување во јавните здравствени установи вклучува дневно-болнички третман, болничко лекување, детоксификација и агонистичка терапија со опоици (метадон и бупренорфин). Најголемиот дел од лицата со растројства од употреба на дрога се лекуваат дневно-болнички, каде се нуди третман со агонистичка терапија со опоици, психо-социјални интервенции, индивидуално или групно советување и социјална и психо-терапија.

ЦЕЛИ НА ТЕРАПИЈАТА

Основна цел на програмата е вклучување на што поголем број на лица со растројства од употреба на дрога во програмите за лекување со агонистичка терапија со опоици (метадон и бупренорфин), со што ќе се намали употребата на илегални дроги, смртноста од предозирање, честотата на инјектирање, употребата на нестерилен прибор за инјектирање, ширење на инфекции со ХИВ/Хепатит Б и Ц и ќе се намалат криминалните активности.

Ефикасноста на терапијата на одржување со метадон и бупренорфин се состои и во подобрување на квалитетот на животот, здравјето, можноста за вработување, социјалното функционирање и физичкото (телесното) функционирање.

Цел на програмата е на лицата што употребуваат дроги или се зависни од нив да им се пружи помош и поддршка преку широко достапни, ефикасни, флексибилни и индивидуално прилагодени интервенции што ќе го подобрат нивното здравје и ќе им овозможат социјално созревање

и функционирање, без нивно натамошно стигматизирање и маргинализирање.

ПРИОРИТЕТИ И МЕРКИ КОИ Е НЕОПХОДНО ДА СЕ ПРЕВЗЕМААТ

- завршување на процесот на децентрализација на третманот со бупренорфин и подеднаква достапност на лекот бупренорфин до сите лица со нарушувања од употреба на дрога во земјата, вклучително и лицата лишени од слобода

- изготвување на посебна Програма и Протокол за третман на деца кои употребуваат психоактивни супстанции

- планирање и понатамошно проширување на мрежата на служби преку отворање на нови служби за превенција и третман од злоупотреба на дроги во повеќе градови во земјата, според потребата (број) на лица со нарушувања од употреба на дрога, оддалеченост од постоечките регионални центри и др.), Гостивар, Кичево, Струга и Прилеп

- исполнување на стандардизирани услови за работа во однос на кадарот и обуката на кадарот во сите специјализирани центри во земјата, обезбедување мултипрофесионални тимови во сервисите за третман и нивна адекватна професионална квалификација,

- обезбедување лекови според медицина заснована на докази, за третман на нарушувања од употреба на дрога и предозирање, во сите сервиси за третман на нарушувања од употреба на дрога и

- ревидирање на постоечките протоколи - протокол за метадон, протокол за бупренорфин и проткол за неонатален апстиненцијален синдром

изготвување на софтверски програм за лицата со болести на зависност кои се на третман во јавните здравствени установи

анализа на состојбите во однос на простор, опрема и кадар и примената на протоколите во казнено поправните установи во земјата

- Развивање на специфични програми и протокол за третман на жени/бремени жени

- Подеднаква достапност на сервисите за третман на соматски и психички коморбидитет за лицата со нарушувања од употреба на дрога како и за сите останати пациенти во земјата

ОЧЕКУВАНИ РЕЗУЛТАТИ (ИНДИКАТОРИ НА УСПЕШНОСТ)

Напредок во однос на достапност на услугите за пациентите во местото на живеење преку отварање на нови Служби за превенција и третман од злоупотреба на дроги.

Вклучување на што поголем број на лица кои употребуваат дроги во програмите за лекување со агонистичка терапија со опииди (метадон и бупренорфин). Со овие мерки, ќе се овозможи:

- постигнување апстиненција,
- намалување на зачестеноста и острината на рецидивите,
- намалување на морбидитетот и на морталитетот предизвикани со злоупотреба на незаконска опиидна дрога или како последица од тоа, особено ризикот од ХИВ, хепатитис Б и Ц и други по крвен пат преносливи болести од инјектирање со нестерилна опрема,
- подобрување на физичкото и психолошкото здравје;
- намалување на криминалното однесување за обезбедување на финансиски средства за злоупотреба на дрога;
- овозможување и поддршка за реинтеграција на работното место и во системот на образованието и
- унапредување на социјалното функционирање

ПОТРЕБНИ ФИНАНСИСКИ СРЕДСТВА ЗА РЕАЛИЗАЦИЈА НА ПРОГРАМАТА

Третманот на зависноста од дроги и лекувањето во дневни болници и болничко лекување на зависници од алкохол и дрога над 30 дена и зависници - судски случаи претставува комбинација на: фармакотерапија (агонистичка терапија со опииди - метадон и бупренорфин), лекови за смирување на болки, за подобрување на апетитот, регулирање на расположението, сонот и др.), психотерапија која спроведува во зависност од проценката на потребите на пациентот и семејството и социотерапија која претставува учење на социјални вештини за возобновување или подобрување на социјалното функционирање.

Согласно, доктринарните ставови и медицината заснована на докази, финансиските трошоци за обезбедување на дневно-болничка и болничка здравствена заштита на лицата со болести на зависности опфаќаат:

ПАКЕТИ ЗА ЗАВИСНОСТИ И АЛКОХОЛИЗАМ		Цена на пакет услугата
1.	ПАКЕТ БР. 1 Во цената на пакетот се вклучени услугите од доктор и медицинска сестра.	1700,00 денари
2.	ПАКЕТ БР. 2 Во цената на пакетот се вклучени услугите од доктор психијатар, доктор медицинска сестра, востројан материјал и лабораториска услуга.	1900,00 денари
3.	ПАКЕТ БР. 3 Во цената на пакетот се вклучени услугите од доктор психијатар, доктор медицинска сестра, психолог, социјален работник, востројан материјал и лабораториска услуга.	2300,00 денари
4.	ПАКЕТ БР. 4 (Болничко лекување/пациенти) Во цената на пакетот се вклучени болнички денови за стандардни платени болнички лекување на зависности од алкохол и дрога, лекување со стандардни медицински процедури и рехабилитациони мерки и психосоцијална третман на пациентите. Дополнително во пакетот фактурирани еднократна терапија, востројан материјал и лабораториска услуга.	500,00 денари

За реализација на мерките и активностите предвидени со оваа програма предвидени се средства за:

1.	Методот / бупренорфин	Количини
1.1.	Набавка на метадон за 3600 лица со болести на зависности	4 850 000 мл.
1.2.	Набавка на бупренорфин за 330 лица со болести на зависности Таблетти од 2 мг. - 229 600 мг. Таблетти од 8 мг. - 907 200 мг.	1 136 800 мг.
2.	Лекување во дневни болници, болничко лекување и лекување во казначею поправки установи	
2.1.	Лекување во дневни болници на зависници од алкохол и дрога над 30 дена	
2.2.	Болничко лекување на зависници од алкохол и дрога над 30 дена	
2.3.	Лекување на зависници-судски случаи	
3.	Неизмирени обврски за реализирани програмски активности за 2019 година	
	ВКУПНО ПОТРЕБНИ СРЕДСТВА	85.500.000,00

Пресметките за потребните количини на метадон и бупренорфин се направени врз основа на податоците за бројот на пациентите и динамиката на потрошувачката на агонистичка терапија со опиоиди (метадон и бупренорфин) во 2019 година и залихите на метадон бупренорфин. За да се добие проектирана вредност на фискалните импликации земени се цените на чинење на метадон и бупренорфин во 2019 година.

Доколку во 2020 година се отворат нови Служби за превенција и третман од злоупотреба на дроги во Република Северна Македонија, лицата кои ќе бидат опфатени со агонистичка терапија со опиоиди (метадон и бупренорфин), ќе бидат дел од Програмата за здравствена заштита на лица со болести на зависности за 2020 година.

ФИНАНСИРАЊЕ НА ПРОГРАМАТА

Оваа програма ќе се реализира во обем и содржина согласно одобрените средства од основниот буџет наменети за оваа програма, во висина од 75.500.000,00 денари и 10.000.000,00 денари од буџетот на самофинансирачки активности на Министерството за здравство.

ИЗВРШИТЕЛИ НА ПРОГРАМАТА

Извршители на оваа програма во третманот на алкохолизам и со агонистичка терапија со опииди (метадон и бупренорфин) се Психијатриските болници Скопје, Демир Хисар и Негорци, Универзитетска клиника за токсикологија - Скопје и Службите за превенција и третман од злоупотреба на дроги кои функционираат во рамките на болниците во Тетово, Куманово, Струмица, Штип, Гевгелија, Охрид, Битола, Велес, Кавадарци, ГОБ 8-ми Септември Скопје, КПУ Идризово - Скопје и КПУ Затвор Битола.

НАЧИН НА ФАКТУРИРАЊЕ НА УСЛУГИТЕ

Министерството за здравство месечно ќе ги распределува средствата на здравствените установи извршители на активностите врз основа на доставени фактури и извештаи за реализација на активностите содржани во оваа програма.

Набавените количини на метадон и бупренорфин ќе се дистрибуираат до овластените здравствени установи - извршители на програмата, на неделно/месечно ниво по претходна нарачка од страна на Министерството за здравство.

ДОСТАВУВАЊЕ НА ИЗВЕШТАИ И РОКОВИ

Здравствените установи кои се извршители на оваа програма, најдоцна до 20 во месецот доставуваат фактура и месечен извештај за реализирани активности до Министерството за здравство.

МОНИТОРИНГ И ЕВАЛУАЦИЈА

Министерството за здравство ќе врши редовни контроли во јавните здравствени установи извршители на програмата, во делот на реализирани активности согласно оваа програма и контрола на динамиката на потрошувачката на агонистичка терапија со опииди (метадон и бупренорфин) и увид во медицинската документација.

Оваа програма влегува во сила наредниот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Северна Македонија“, а ќе отпочне да се применува од 1 јануари 2020 година.

28 декември 2019 година
Скопје

на Република Северна Македонија,
Зоран Заев, с.р.